

Μάθημα : Αρχαία (διδαγμένο) Κατεύθυνσης
Τάξη/Τμήμα : Β' Λυκείου
Διαγώνισμα περιόδου: Απριλίου

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Μετά τὰ φυσικά, Α 2, 98b12-28

Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως.

Ὁ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἶεται ἀγνοεῖν (διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστίν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων)· ὥστ' εἶπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἀγνοίαν ἐφιλοσόφησαν, φανερόν ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἔνεκεν.

Μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός· σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν πρὸς ῥαστώνην καὶ διαγωγὴν ἢ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι. Δῆλον οὖν ὡς δι' οὐδεμίαν αὐτὴν ζητοῦμεν χρεῖαν ἑτέραν, ἀλλ' ὥσπερ ἄνθρωπος, φασμέν, ἐλευθέρος ὁ αὐτοῦ ἔνεκα καὶ μὴ ἄλλου ὦν, οὕτω καὶ αὐτὴν ὡς μόνην οὔσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν· μόνη γὰρ αὕτη αὐτῆς ἔνεκέν ἐστίν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1.α) Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη “Σωστό”, αν είναι σωστή, ή τη λέξη “Λάθος”, αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και για κάθε μία από τις παραπάνω απαντήσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το κομμάτι του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνει.

1. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, γενεσιουργό αίτιο ενασχόλησης του ανθρώπου με τη φιλοσοφία ήταν η επιθυμία εξόδου του από την άγνοια.
2. Είναι αρκετό να αποκτά ο άνθρωπος τη γνώση χωρίς να απαιτείται η ορθή εφαρμογή της.
3. Τα φαινόμενα της σελήνης και του ήλιου ανήκουν στα παράξενα της καθημερινής ζωής και αυτά πρώτα προβλημάτισαν τους ανθρώπους.
4. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη δεν υπάρχουν κοινά σημεία ανάμεσα στον μύθο και την φιλοσοφία.

(Μονάδες 8)

β) «δι' οὐδεμίαν αὐτὴν ζητοῦμεν χρεῖαν ἑτέραν»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία **αὐτήν**. (Μονάδες 2)

2. Πώς συνδέεται το *θαυμάζειν* με το *φιλοσοφῆν* σύμφωνα με το απόσπασμα που σας δόθηκε από το αριστοτελικό έργο «Μετὰ τὰ φυσικά»; Στην απάντησή σας να λάβετε υπόψη και τη σημασία που έχουν τα ρήματα «*θαυμάζω*» και «*φιλοσοφῶ*» και να παρουσιάσετε έτσι την πορεία του ανθρώπου από τον θαυμασμό έως την ενασχόληση με τη φιλοσοφία. (Μονάδες 10)

3.α) Να βρείτε στο κείμενο αναφοράς λέξεις με ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις: *ἐναρξῆ*, *εὐπορος*, *βάσις*, *αγενής*, *στάσις*, *φήμη*. (Μονάδες 6)

β) *διαγωγὴν*, *φρόνησις*: Να τις χρησιμοποιήσετε σε μια περίοδο λόγου ώστε να φαίνεται η διαφορετικότητα τους σημασία στα νέα ελληνικά. (Μονάδες 4)

4. Να επιλέξετε την σωστή απάντηση:

1. Στο Μαντείο των Δελφών ο Απόλλωνας

- α. έδωσε χρησμό στον Σωκράτη για τον τρόπο με τον οποίο θα πεθάνει.
- β. καταράστηκε τον Σωκράτη.
- γ. έδωσε χρησμό στον Σωκράτη σύμφωνα με τον οποίο θα γινόταν πλούσιος έμπορος
- δ. έδωσε χρησμό στον Σωκράτη με τον οποίο τον πληροφορούσε ότι ήταν ο σοφότερος άνθρωπος.

2. Ο Σωκράτης ως άνθρωπος ήταν *είρωνας*,

- α. χαρακτηριστικό που τον οδήγησε να έχει μια ακλόνητη πίστη.
- β. χαρακτηριστικό που τον έκανε αμετακίνητο στις απόψεις του.
- γ. χαρακτηριστικό που τον έκανε να αμφισβητεί, να ερευνά και να αναζητά.
- δ. χαρακτηριστικό που τον έκανε να ασχοληθεί με το θέατρο.

3. Ο Σωκράτης σε σύγκριση με τους σοφιστές

- α. ήταν πολύ πιο ευγενικός με τους συνομιλητές του.
- β. απέφευγε τις αντιπαραθέσεις.
- γ. αμφισβητούσε τα πάντα, ενώ εκείνοι όχι.
- δ. είχε ένα κοινό: αρνούνταν, όπως και αυτοί, να δεχτεί ως δεδομένες τις παραδεδεγμένες αλήθειες.

4. Τα μέσα που χρησιμοποιούσε ο Σωκράτης στην προσπάθεια αναζήτησης

της αλήθειας ήταν

- α. η διαλεκτική και ο διάλογος.
- β. η διαλεκτική και η διάλεξη.
- γ. η διαλεκτική και ο σχολιασμός ποιητικών κειμένων.
- δ. η διαλεκτική και η μαιευτική.

5. Η σωκρατική μαιευτική ήταν

- α. η εξαγωγή ενός αληθοφανούς συμπεράσματος από τον Σωκράτη.
- β. η κατάρριψη μιας ψευδούς σωκρατικής θέσης.
- γ. η χειραγώγηση του συνομιλητή από τον Σωκράτη, ώστε να αποδεχθεί άκριτα όλες τις σωκρατικές θέσεις.
- δ. η εξαγωγή της αλήθειας από τον συνομιλητή του Σωκράτη χάρη και στις κατάλληλες ερωτήσεις.

(Μονάδες 10)

5. Να εντοπίσετε ομοιότητες ανάμεσα στο κείμενο αναφοράς του Αριστοτέλη και στο κείμενο του Ντεκάρτ σχετικά με την φιλοσοφική δραστηριότητα. (Μονάδες 10)

Ο γάλλος φιλόσοφος René Descartes (1596-1650), γνωστός και με το εξελληνισμένο όνομα Καρτέσιος, είναι ένας από τους θεμελιωτές της νεότερης φιλοσοφίας. Σε αυτό το διδακτικό εγχειρίδιο (1644) συνοψίζει τη δική του φιλοσοφία. Ωστόσο, στο παρακάτω απόσπασμα (από την προλογική επιστολή), περιγράφει την έννοια της φιλοσοφίας, αναφέροντας πρώτα απόψεις που παραπέμπουν στην αρχαιότητα και ήταν γνωστές στους τότε σπουδαστές.

Θα ήθελα πρώτα πρώτα να εξηγήσω τι είναι φιλοσοφία, αρχίζοντας από τα πλέον κοινότοπα: ότι η λέξη φιλοσοφία σημαίνει τη μελέτη της σοφίας κι ότι ως σοφία δεν εννοούμε μόνο τη σύνεση σε πρακτικές υποθέσεις, αλλά μια τέλεια γνώση όλων όσα μπορεί να γνωρίσει ο άνθρωπος, τόσο για την καθοδήγηση της ζωής του όσο και για τη διατήρηση της υγείας του και για την επινόηση όλων των τεχνών. Προκειμένου αυτή η γνώση να είναι τέτοιου είδους, είναι αναγκαίο να συνάγεται από τα πρώτα αίτια. για να μελετήσουμε πώς την αποκτάμε, ό,τι δηλαδή για την ακρίβεια ονομάζουμε φιλοσοφείν, πρέπει ν' αρχίζουμε από την αναζήτηση των πρώτων αιτίων, δηλαδή των αρχών.

PENE NTEKAPT Αρχές Φιλοσοφίας (μετάφραση Β. Γρηγοροπούλου)

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!